

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 27/19

Luxemburg, 12 maart 2019

Conclusie van de advocaat-generaal in zaak C-616/17
Procureur de la République / Blaise e.a.

Volgens advocaat-generaal Sharpston zijn er geen feiten of omstandigheden vastgesteld die de geldigheid van de verordening betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen kunnen aantasten

De werkzame stof glyfosaat is geen relevant voorbeeld van de vermeende gebreken van de algemene regeling betreffende gewasbeschermingsmiddelen

Een aantal milieuactivisten, leden van de „Faucheurs volontaires d’OGM ariégeois”, wordt ten laste gelegd dat zij in winkels in de steden Pamiers, Saint-Jean du Falga en Foix (Frankrijk) strafrechtelijk relevante schade hebben toegebracht aan flessen met onkruidverdelgers (met name „Roundup”) die de chemische stof glyfosaat bevatten.

Aan de activisten wordt ten laste gelegd dat zij andermans eigendom hebben beschadigd. Ter terechtzitting voor de Tribunal correctionnel de Foix (rechter in eerste aanleg, bevoegd voor bepaalde strafzaken, Foix, Frankrijk) verzette het openbaar ministerie zich niet tegen hun verzoek om het Hof van Justitie een aantal vragen voor te leggen, op grond dat, indien zou worden geoordeeld dat de glyfosaat bevattende producten mogelijk gevaarlijk kunnen zijn voor de gezondheid van de mens en voor het milieu, het ervoor zou kunnen kiezen de activisten niet langer te vervolgen en dat een dergelijk oordeel de rechtsgrondslag van de vervolging zou kunnen wegnemen. Bovendien zou een dergelijk oordeel, indien de activisten schuldig worden bevonden, gevolgen kunnen hebben voor de op te leggen straffen.

De verwijzende rechter heeft zich met betrekking tot de relevante verordening¹ (hierna: „gewasbeschermingsmiddelenverordening”) en het voorzorgsbeginsel² afgevraagd i) of er in de goedkeuringsprocedure aan de aanvrager uit de industrie die het op de markt te brengen product vervaardigt, niet te veel vrijheid wordt gelaten om te bepalen welke werkzame stof hij als de werkzame stof van zijn product wil vermelden, en om het gehele dossier van zijn aanvraag op een enkele stof te richten ofschoon zijn in de handel gebracht eindproduct uit verschillende stoffen bestaat, ii) of de gewasbeschermingsmiddelenverordening aanvragers uit de industrie toestaat de in het dossier vervatte testen, onderzoeken en beoordelingen zelf te verrichten en zich te beroepen op regels inzake vertrouwelijkheid om een onafhankelijk tegenonderzoek van dat dossier en bekendmaking van de verslagen van de aanvragen te verhinderen, iii) of de gewasbeschermingsmiddelenverordening rekening houdt met de aanwezigheid van meerdere werkzame stoffen in één product, en iv) of er voldoende testen zijn geëist voor het glyfosaat bevattende gewasbeschermingsmiddel dat thans op de markt wordt gebracht (zowel wat het zogenaamde „cocktail-effect” als wat de toxiciteit bij langdurige blootstelling betreft).

Met betrekking tot het gebruik van de werkzame stof glyfosaat als een voorbeeld van de vermeende gebreken van de algemene regeling betreffende gewasbeschermingsmiddelen legt advocaat-generaal Sharpston uit dat het voor het Hof in essentie gaat om de vraag of bepaalde

¹ Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad (PB 2009, L 309, blz. 1).

² Artikel 191, lid 2, VWEU bepaalt: „De Unie streeft in haar milieubeleid naar een hoog niveau van bescherming, rekening houdend met de uiteenlopende situaties in de verschillende regio’s van de Unie. Haar beleid berust op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt.”

algemene, systemische bepalingen van de gewasbeschermingsmiddelenverordening zo gebrekkig zijn dat zij die verordening ongeldig maken.

Advocaat-generaal Sharpston wijst er vervolgens op dat, ofschoon alle aan het Hof voorgelegde vragen betrekking hebben op de overeenstemming van de gewasbeschermingsmiddelenverordening met het voorzorgsbeginsel, de verwijzende rechter niet uitlegt waaruit dat beginsel volgens hem bestaat, en evenmin in hoeverre het Hof dat beginsel dient toe te passen wanneer het nagaat of een handeling van de Unie, zoals de gewasbeschermingsmiddelenverordening, ongeldig is. Zij wijst erop dat inzicht in beide aspecten noodzakelijk is om de reikwijdte van de onderhavige toetsing te bepalen.

De advocaat-generaal wijst erop dat een juiste toepassing van het voorzorgsbeginsel in de eerste plaats vereist dat de mogelijke negatieve gevolgen voor de gezondheid (of het milieu) van het voorgestelde gebruik van de betrokken stof worden vastgesteld en in de tweede plaats dat het risico voor de gezondheid (of het milieu) volledig wordt beoordeeld op basis van de meest betrouwbare wetenschappelijke gegevens en de meest recente resultaten van internationaal onderzoek. Beroepen tot nietigverklaring kunnen derhalve op basis van het voorzorgsbeginsel worden ingesteld om op te komen tegen zowel een te restrictief geachte handeling als een handeling die niet restrictief genoeg wordt geacht. De gewasbeschermingsmiddelenverordening is zelf een voorzorgsmaatregel, aangezien het een stelsel van voorafgaande goedkeuring vaststelt dat gevolgen heeft voor een generische productcategorie (gewasbeschermingsmiddelen). In de tekst van de gewasbeschermingsmiddelenverordening is duidelijk bepaald dat deze is gebaseerd op het voorzorgsbeginsel en dat de maatregelen die op grond van de verordening worden vastgesteld, moeten zijn gebaseerd op het voorzorgsbeginsel.

Vervolgens verklaart de advocaat-generaal dat de gewasbeschermingsmiddelenverordening betrekking heeft op een technisch en wetenschappelijk ingewikkeld rechtsgebied. De instellingen van de Unie beschikken over een zeer grote vrijheid bij de vaststelling van maatregelen in dat verband. Dergelijke maatregelen kunnen alleen nietig worden verklaard wanneer zij kennelijk ongeschikt zijn of wanneer de instellingen kennelijke fouten hebben gemaakt gelet op het nagestreefde doel.

Zowel in de eerste als in de derde aan het Hof voorlegde vraag komt twijfel tot uitdrukking over het antwoord op de vraag of het „cocktail-effect” van een werkzame stof (dat wil zeggen de gevolgen van blootstelling aan verschillende gewasbeschermingsmiddelen die dezelfde werkzame stof bevatten, of aan verschillende werkzame stoffen in één enkel gewasbeschermingsmiddel) in het kader van de gewasbeschermingsmiddelenverordening volledig wordt beoordeeld. De advocaat-generaal wijst erop dat ingeval bij een individuele goedkeuringsprocedure onvoldoende rekening wordt gehouden met het cocktail-effect, er vangnetten bestaan die het mogelijk maken om op basis van het voorzorgsbeginsel beperkende maatregelen te nemen. Voorzorgsmaatregelen kunnen worden genomen los van enige risicobeoordeling die als deel van de goedkeurings- en toelatingsprocedures van de gewasbeschermingsmiddelenverordening is verricht. De gewasbeschermingsmiddelenverordening staat de bevoegde autoriteiten op het niveau van de Unie en de lidstaten aldus met name toe om, indien nodig, andere beoordelingen ter rechtvaardiging van voorzorgmaatregelen in te roepen. De advocaat-generaal komt tot de slotsom dat geen bewijsmateriaal is aangedragen waaruit blijkt dat de gewasbeschermingsmiddelenverordening een kennelijke fout bevat waardoor op grond van die verordening verrichte beoordelingen geen rekening houden met het „cocktail-effect” of een aanvrager uit de industrie zijn gegevensindiening zo kan manipuleren dat dit effect niet wordt beoordeeld. **De bij de gewasbeschermingsmiddelenverordening vastgestelde regeling is deugdelijk en maakt het mogelijk fouten in de beoordeling in individuele gevallen op te merken en te corrigeren.**

De advocaat-generaal wijst erop dat het feit dat alle op grond van de gewasbeschermingsmiddelenverordening verrichte beoordelingen, zij het op het niveau van de Unie of op dat van de lidstaten, afhankelijk zijn van indiening van volledige dossiers met gegevens, belet dat een aanvrager uit de industrie zelf de nodige onderzoeken voert met toepassing van zijn

eigen (eenzijdige) protocollen en (partijdige) normen, en kiest welke gegevens hij in zijn dossier wil opnemen. Het is veeleer duidelijk dat de gewasbeschermingsmiddelenverordening rechtstreeks tot het tegenovergestelde dwingt door objectieve eisen te stellen aan de kwaliteit van de in te dienen gegevens. De vertrouwelijkheidsregels in de gewasbeschermingsmiddelenverordening vormen een uitzondering op het algemene beginsel van toegang tot informatie en documenten en worden restrictief uitgelegd en toegepast. De advocaat-generaal is dan ook van mening **dat de door de instellingen van de Unie in de gewasbeschermingsmiddelenverordening vastgestelde bepalingen met betrekking tot de toegang van het publiek tot door de aanvrager uit de industrie ingediende gegevens in overeenstemming zijn met de algemene beginselen van toegang tot informatie en tot documenten en met de rechtspraak van het Hof. Zij zijn derhalve geschikt en bevatten geen kennelijke fouten.**

Vervolgens verklaart zij dat, indien uit een beoordeling blijkt dat er een risico voor de menselijke gezondheid bestaat wegens (bijvoorbeeld) toxiciteit bij langdurige blootstelling, maar niet duidelijk is hoe ernstig dat risico is, niets in de gewasbeschermingsmiddelenverordening eraan in de weg staat dat de bevoegde autoriteiten de aanvraag voor toelating van dat gewasbeschermingsmiddel op grond van het voorzorgsbeginsel afwijzen. Het is in beginsel altijd mogelijk strengere gegevensvereisten voor te schrijven. Een onderzoek naar de toxiciteit bij langdurige blootstelling eisen om een gewasbeschermingsmiddel in de handel te mogen brengen impliceert echter dat extra kosten moeten worden gemaakt en dat landbouwers slechts op een later tijdstip over dat middel kunnen beschikken om hun gewassen te beschermen. Er dient een evenwicht te worden gevonden tussen twee concurrerende doelstellingen: een voldoende hoog niveau van bescherming van mens, dier en milieu waarborgen en het mogelijk maken dat middelen die de productiviteit van de landbouw kunnen verhogen, op de markt worden gebracht. **Er zijn geen gegevens aangedragen die steun bieden voor de stelling dat de Uniewetgever een kennelijke fout heeft gemaakt bij het zoeken naar dat evenwicht in de gewasbeschermingsmiddelenverordening.**

NOTA BENE: De conclusie van de advocaat-generaal bindt het Hof van Justitie niet. De advocaten-generaal hebben tot taak, in volledige onafhankelijkheid het Hof een juridische oplossing te bieden voor het concrete geschil. De rechters van het Hof beginnen vandaag met de beraadslagingen over het arrest, dat op een latere datum zal worden gewezen.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) wordt gepubliceerd op de website CURIA op de dag waarop de conclusie wordt genomen.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught 📞 (+352) 4303 2170